

UPPDATERING AV SÄKERHETS- TÄNKANDET INFÖR FRAMTIDEN

Rekommendationer för att stärka
ett förtroendebaserat samhälle 2035

Uppdatering av säkerhetstänkandet inför framtiden

Rekommendationer för att stärka ett förtroendebaserat samhälle 2035

Den här publikationen sammanfattar hur Finland kan stärka en förtroendebaserad samhälllig säkerhet fram till år 2035. Rekommendationerna har tagits fram under arbetet i framtidsforumet för samhälllig säkerhet som leddes av Sitra, Helsingfors universitet och inrikesministeriet. Rekommendationerna grundar sig på en analys och ett scenariobaserat arbete som gemensamt utförts av fler än 50 experter, beslutsfattare och påverkare samt på resultat från olika workshoppar. Rekommendationerna är avsedda för politiska beslutsfattare, myndigheter, statsförvaltningen, kommuner, organisationer, företag och samfund.

Läs det mer omfattande arbetsdokumentet

Huomisen luottamus Suomessa – kuinka rakentaa yhteiskunnallista turvattomuutta rauhattomuuden ajassa
som innehåller bakgrundsfakta om rekommendationerna.

Läs vilka som står bakom tankarna och rekommendationerna

Yhteiskunnallisen turvallisuuden tulevaisuusfoorumi

Finland lever i en tid av lånat förtroende

När information har blivit makt och osäkerhet det nya normala, innebär säkerhet inte längre enbart staten som gränsvakt eller en krisberedskapsförpackning hemma som skydd för individen. Utöver dessa är det väsentligt att inse betydelsen av mental kristållighet och samhälleligt förtroende som en grund för säkerhet och kristållighet, och att förstå hur förtroende byggs upp idag.

Samhälleligt förtroende fungerar på samma sätt som samhällets fysiska infrastruktur. Till exempel går det långsamt att bygga en motorväg och motorvägen själv gör ingenting. Trots det möjliggör den rörlighet av resurser och kompetens på ett sätt som skapar ekonomiskt och intellektuellt kapital. Även det samhälleliga förtroendet växer fram långsamt och kräver ständig tillsyn. När det är i ordning bär det hela samhället och möjliggör förnyelse. Samtidigt stärker det den samhälleliga säkerheten som idag byggs upp på ett mer komplext sätt än tidigare.

I statsrådets säkerhetsstrategi för samhället från år 2025 betonas hur individer måste ta ansvar för sin funktionsförmåga och beredskap. Individens mentala kristållighet ses som ett verktyg för att försvara staten och samhällsformen.

Flera undersökningar visar emellertid att istället för relationen mellan staten och individen borsamhällets mentala kristållighet i hög grad också baseras på relationerna mellan individerna och de gemenskaper de bildar. Dessa relationer bildar ett samhälle som i sin tur bär upp staten. Förtroende mellan gemenskaper betyder inte nödvändigtvis enighet, utan förmågan att diskutera olika synpunkter.

Det centrala är att stärka den sociala sammanhållningen, vilket förenklat betyder samhällets förmåga

att säkerställa välbefinnandet hos sina medlemmar genom att minimera ojämlikhet och främja förtroende. Om den grundläggande resiliensen som uppstår på detta sätt är tillräckligt stark är även akut kristållighet, det vill säga funktionsförmåga och snabba åtgärder i krissituationer, möjlig. Med grundläggande resiliens avses samhällets förmåga att klara sig och fungera under förändrade förhållanden.

Nya hotbilder under de kommande decennierna identifieras väl i Finland, men beredskapen för många samtidiga omställningar till följd av eventuella kriser är som helhet inte tillräckligt stark. Säkerhetsmyndigheterna är oroade över det ökande antalet finländare som känner bitterhet mot samhället. Detta visar att vi lever i en "tid av lånat förtroende".

I denna publikation fördjupar vi oss i hur vi kan uppdatera säkerheten i samhället inför framtiden, det vill säga hur vi kan bygga upp en starkare grundläggande resiliens som å ena sidan stärker finländarnas förmåga att agera i en tid av samtidiga kriser och å andra sidan bygger upp Finland till ett samhälle som ännu starkare bygger på förtroende fram till år 2035.

Helsingfors 10.4.2026

Jouni Mölsä

ledande expert, konsult inom strategisk kommunikation

Riku Siivonen

kommunikationsexpert, frilansjournalist

De deltar i Framtidsforumet för samhällelig säkerhet och har gett ut denna publikation.

MOTIVERINGAR

Varför behöver vi en uppdatering av säkerheten inför framtiden?

För att vi ska kunna förstå hur viktigt det är med förtroende och säkerhet i vårt samhälle, delar vi in dessa i sex utgångspunkter.

1

Förtroende är den grundläggande infrastrukturen för den genomgripande säkerheten.

Beredskap och genomgripande säkerhet handlar inte bara om reservlager, myndighetsledning eller bevakning av staters gränser. Den samhälleliga säkerheten bygger på förtroende, som är vår viktigaste nationella tillgång. När förtroendet är i ordning möjliggör det en snabb rörlighet av resurser och en organisering av samhället vid kriser. Förtroende och ekonomi stärker varandra: ett förutseende samhälle som bygger på rättsstatsprinciper lockar även investeringar och ekonomisk tillväxt.

2

Vår förmåga att agera i kriser innebär inte bara individens överlevnad eller statens beredskap.

Vi måste gå från passiv beredskap till att möjliggöra ett aktivt gemensamt agerande. Samtidigt måste man uppmärksamma myndigheternas egen mentala kristållighet och förmåga att flexibelt möta medborgarna i komplicerade konflikt-situationer i vardagen. Den mentala kristålligheten måste ledas målmedvetet.

3

Algoritmer styr uppmärksamheten mer effektivt än någon myndighet – utan att ta ansvar.

Generativ artificiell intelligens och plattformsekonomin logik formar den offentliga debatten snabbare än vad reglering och myndighetskommunikation hinner reagera på. Informationen är decentraliserad, sanningen splittrad och informationspåverkan är vardag. Det handlar inte om myndigheternas utmaningar med att kommunicera, utan om att demokratins grundpelare ifrågasätts.

4

Ojämlikhet urholkar också viljan att försvara sitt eget land.

Människornas förtroende för institutioner och för varandra byggs upp eller bryts ner under gemensam verksamhet och möten i vardagen. Ojämlikhet och spänningar mellan befolkningsgrupper undergräver grunden för säkerhet och kan också försvaga försvarsviljan. Därför är socialpolitik också säkerhetspolitik.

5

Informationspåverkan bryter ner uppfattningen om samhällets funktionsförmåga.

Olika befolkningsgrupper lever ofta i separata informationsmiljöer, vilket försämrar vår gemensamma uppfattning av hur samhället fungerar. När vår informationsmiljö förorenas av desinformation och polarisering uppstår en kedja av misstro. Den måste brytas. Medborgarnas kognitiva säkerhet, där människors tankar, åsiktsbildning och informationshantering fungerar fritt utan oönskad yttre påverkan, måste skyddas genom mediepolitik och en ny form av medieutbildning som ger handlingsverktyg i en vardag formad av algoritmer.

6

Segregation hotar den nationella säkerheten, men parallella verkligheter måste också accepteras.

Vårt mål måste vara att kunna agera och skapa förtroende i ett samhälle där parallella erfarenheter och olika verkligheter är en bestående del. Städer och kommuner måste ta en aktiv roll i att följa upp och främja relationerna mellan befolkningsgrupperna, eftersom minskad segregation försvårar grogrunden för yttre påverkan och radikalisering.

REKOMMENDATIONER

Från lånetid till framtidstro

Slutsatsen från framtidsforumet för samhällslig säkerhet, som Sitra, inrikesministeriet och Helsingfors universitet ordnade, är tydlig: Finlands mentala kristållighet och informationsresiliens måste tydligare integreras i det samhällslga säkerhetstänket. Med informationsresiliens avser vi samhällets förmåga att upprätthålla sin informationsbaserade funktionsförmåga i samband med störningar. Även i en värld

av osäkerhet och bestående kriser är *olika gemenskapers ömsesidiga tilltro till samhället* den värdefullaste nationella tillgången. Denna bör främjas.

Framtidsforumet har utifrån dessa tankar utarbetat tre tematiska rekommendationspaket som för Finland mot större förtroende och samhällslg säkerhet.

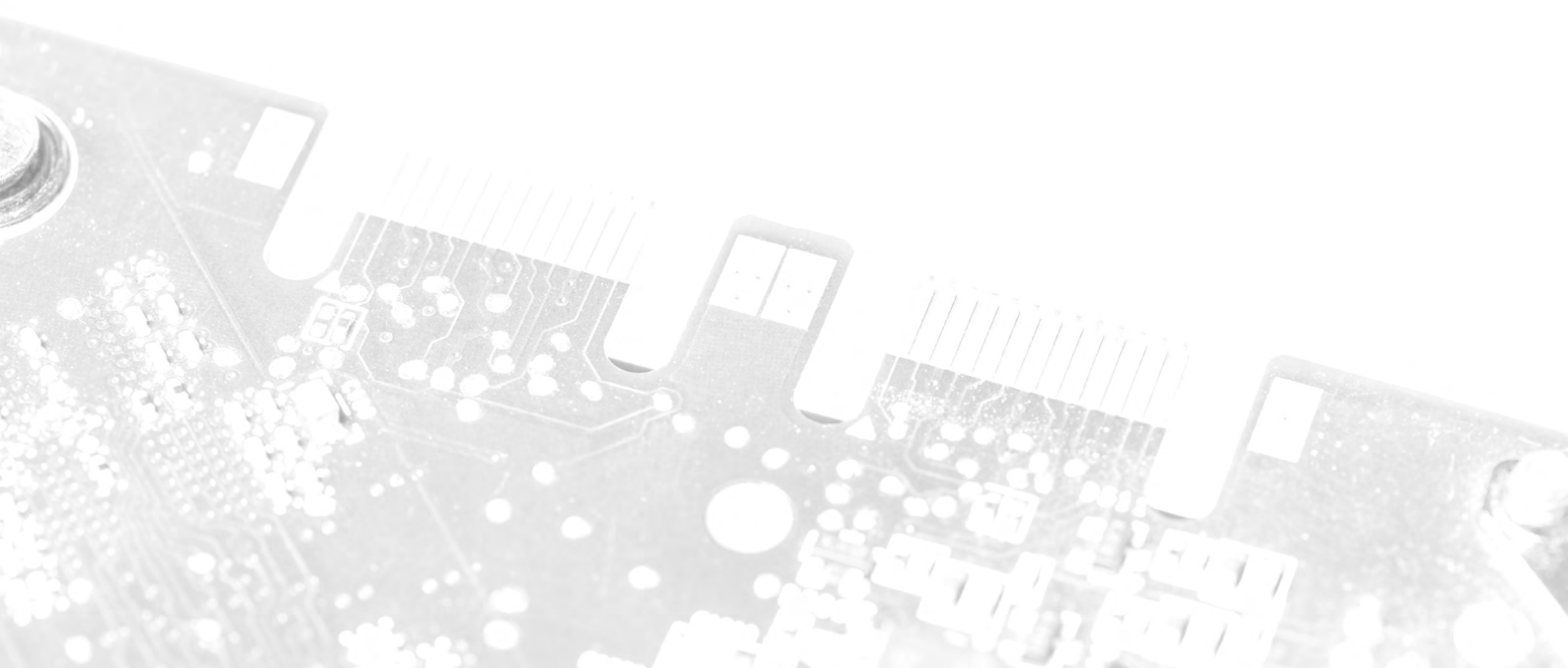
REKOMMENDATIONSPAKET 1

Ledning och förstärkning av mental kristållighet

- Riksdagspartierna måste åta sig att skriva in ett tydligt mål i de kommande regeringsprogrammen: Finland ska år 2035 vara ett land med ett stort samhällslgt förtroende. För att uppnå målet är det viktigt att fastställa nationella mått för uppföljning.
- Statsrådet måste skapa en tväradministrativ styrmodell och en gemensam lägesbild för att stärka den mentala kristålligheten.
- Parallellt med individuell beredskap måste man satsa kraftigt på att stärka den gemensamma grundläggande resiliensen. Aktörer inom det fria bildningsarbetet och inom den tredje och fjärde sektorn ska integreras i den regionala beredskapsplaneringen och dessa aktörer ska ha tydliga roller och uppgifter.
- Nya metoder för att finansiera medborgaraktivitet kopplad till mental kristållighet bör utredas: det kan till exempel handla om säkerhetskuponger, det vill säga bidrag med vilka medborgarna kan anskaffa tjänster som stärker kristålligheten, eller fonder och pooler som finansieras gemensamt av olika aktörer. Det kan också handla om rätt till skatteavdrag vid donationer. Dessutom bör man förbättra förmågan att ansöka om EU-finansiering som syftar till att stärka mental kristållighet.
- Kultur och kulturarv måste befästas som en strategisk del av den mentala kristålligheten och beredskapen. Kulturens roll som en resurs för kristållighet måste tryggas och identifieras genom organisering av aktörer till exempel enligt modellen för den nationella kulturpoolen som samordnas av Försörjningsberedskapscentralen.

Informationsresiliens som en del av kritisk säkerhetsinfrastruktur

- Kognitiv säkerhet måste fastställas som ett skyddsskikt för demokratiskt beslutsfattande. I synnerhet tillämpningen av artificiell intelligens kräver förståelse för dess omfattande konsekvenser för samhällets informationsmiljö. Skyddet av nationell informationsintegritet och verkställandet av principerna måste inledas i enlighet med de riktlinjer som OECD har fastställt.
- Medier och innehåll som är genomsyrade av artificiell intelligens påverkar människornas tänkesätt och hur de tolkar information. Risker relaterade till detta kräver kraftiga åtgärder. Sanningsenligheten i redaktionell media och myndighetskommunikation som produceras med offentliga medel måste kunna verifieras enligt internationella standarder (till exempel C2PA).
- Oberoende redaktionell media måste officiellt erkännas som en del av den kritiska försörjningsberedskapsinfrastrukturen. Regeringen bör fatta ett principiellt beslut om en strategisk mediepolitik som skyddar regional nyhetsproduktion, oberoende faktagranskning och medborgarnas tillgång till tillförlitlig information.
- Medborgarnas informationsresiliens och algoritmiska mediekunskap måste stärkas i alla åldersgrupper. Grundskolans undervisning i mediekunskap styrs av riktlinjer som är över 10 år gamla. Ett kompetenscentrum för modern mediekunskap och oberoende faktagranskning bör inrättas, till exempel enligt Norges modell.
- Nationell beredskap bör inkludera ett beredskapspaket för informationsmiljön. Vi kan ta modell och få lärdomar av bland annat den svenska myndigheten för psykologiskt försvar.

Tjänsternas och gemenskapernas roll samt den ökande ojämlikheten måste tas på allvar

- Segregation, det vill säga ojämlikhet, bör definieras som en strategisk sårbarhet för den nationella säkerheten. Lägesbilden för säkerheten som helhet måste inkludera uppföljningsverktyg som mäter ojämlikhet och polarisering och som möjliggör åtgärder innan utanförskapet öppnar upp för hybridpåverkan eller radikaliserings.
- Administrativa och rättsliga hinder måste lättas upp för att möjliggöra snabb verksamhet på lokal nivå. En lag om aktivitetsgrupper, som kompletterar föreningslagen och tillåter lätt organisering, kunde beredas för att trygga flexibel självorganisering och anskaffning av medel vid störningar utan tung administrativ börda.
- Städernas och kommunernas roll som förtroendeskapare måste stärkas. De ska aktivt främja goda befolkningsrelationer med hjälp av konkreta och beprövade verktyg, till exempel Livskraftscentralen i Nylands metoder för informationsinsamling och beslutsfattarmöten.
- Tillgången till rättstjänster måste garanteras oberoende, högklassigt och tillräckligt snabbt med hjälp av ny teknik och artificiell intelligens, för att säkerställa rättsstatens funktionsförmåga vid samhällsförändringar.
- För att trygga beslutens upplevda legitimitet ska modeller för deltagande, till exempel medborgarpaneler, etableras i beslutsfattandet och beredningen, särskilt vid beredning av långsiktiga politiska riktlinjer och vid öppen utvärdering av undantagsåtgärder.
- Nya narrativ måste utformas för Finland som ger utrymme för mångfald och stärker samhällelig tillhörighet i stället för segregering och ojämlikhet.
- Dessa narrativ ska bygga en gemensam förståelse och skapa en positiv tilltro till att vi tillsammans klarar framtidens utmaningar.

Sammanfattning

När en människa känner sig utanför blir hen allt mindre villig att lita på dem som företräder till exempel en annan politisk världsbild. I en sådan atmosfär tenderar experternas försäkringar och statistik att kännas avlägsna. När framtidstron sätts på prov styrs livet av brist på utsikter och sociala bubblor förstärks. Tilltron till de nuvarande institutionerna luckras upp i samma takt. Expertis framstår inte längre som hjälp, utan som ett bevis på hur långt från vardagens verklighet beslutsfattarna lever. Risken är att det blir allt fler "vinnare" och "förlorare" när det gäller det samhälleliga förtroendet och den samhälleliga säkerheten.

Förtroende byggs inte längre enbart utifrån var man står historiskt sett. Förtroende måste förtjänas vid varje bemötande. Ett samhälleligt förtroende som byggs upp på detta sätt ställs oundvikligen inför dilemmat krisdiskussioner. En avgörande fråga för Finlands framtid är om vi kan förändra stämningen bland medborgarna från en krisfokuserad väntan till en uppbyggande tro på framtiden. Våra mentala resurser ska inte slösas på överlevnad, utan på nytänkande.

Resiliens som byggs upp i relationerna mellan aktörerna kräver att makten fördelas: ägarskap och handlingsfrihet för medborgarna på lokal nivå. Vid sidan av förvaltningens beredskap bör man inte längre försöka bygga upp en statligt förvaltd and. Andan borde växa fram ur det förtroende som människor bosatta i Finland tillsammans bygger upp och ur deras förmåga att möta en föränderlig värld tillsammans. Det är uppenbart att informella nätverk och gemenskaper också kan stärka splitt-ring, felaktig information eller parallella lägesbilder. Därför måste vi lösa hur vi kan säkerställa att nätverk som är kopplade till en gemensam lägesbild kan stödja varandra.

Inget nytt uppstår om inte medborgarna litar på beslutsfattarna och beslutsfattarna på medborgarna, och om de strukturer som skapar samhällsförtroende inte fungerar. Sitras megatrendrapport 2026 efterlyser ett nytt samhällsavtal för Finland eftersom det krävs omfattande samhälleliga förnyelser. När förtroendenätverket fungerar klarar samhället en kraftig omställning eller den press som ett säkerhetshot orsakar, och samhället kan förnya sig.

En god framtid för förtroende och samhällelig säkerhet byggs upp genom att vi agerar nu.

Uppdatering av säkerhetstänkandet inför framtiden
Rekommendationer för att stärka ett förtroendebaserat samhälle 2035

HELSINGIN YLIOPISTO

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

16.4.2026

Rekommendationerna i publikationen har tagits fram under arbetet i framtidsforumet för samhällelig säkerhet som leddes av Sitra, Helsingfors universitet och inrikesministeriet. De representerar inte organisationernas officiella ståndpunkter. Deltagarna i framtidsforumet kommer från olika samhällssektorer. [Lär känna deltagarna.](#)

Ta del av ämnet och den omfattande källförteckningen.